

Uvodno izlaganje prvoga zamjenika Visokog predstavnika Lawrencea Butlera na konferenciji povodom obilježavanja 10. obljetnice Daytonsko-Pariških mirovnih sporazuma

Međunarodni centar Woodrow Wilson, Washington D.C.

Iskustva u izgradnji mira: pogled iz BiH

Dame i gospodo,

Mirovni sporazum za BiH i njegova provedba pod međunarodnim nadzorom u proteklih deset godina suštinski su promijenili način na koji poimamo izgradnju mira.

To bi također trebalo izmijeniti i način na koji *provodimo* izgradnju mira.

Ta činjenica ima jasne i uvjerljive implikacije u odnosu na trenutnu situaciju u konfliktnim zonama drugdje u svijetu.

Izgradnja mira, ma kako nesavršena, ipak je u BiH značila uspjeh. Ovo nije zaključak ili argument koji se daje s dozom rezerve. Ovo je činjenica.

Prisjetimo se:

Krajem studenoga 1995. godine, kada su nas od prekida pregovora i povratka neprijateljstvima dijelili samo sati, te pod ogromnim usredotočenim pritiskom međunarodne zajednice kao

cjeline, a posebno Sjedinjenih Američkih Država, strane su riješile prihvatiti sporazum koji se niti jednoj od njih nije dopadao i za koji je većina vjerovala da će u odgovarajuće vrijeme moći izbjegavati da ga primjenjuje.

Krajem 1995. godine, BiH je bila zemlja opustošena od 40 mjeseci ratovanja, čije preživjelo stanovništvo je bilo traumatizirano, a budućnost ne toliko ni sumorna koliko praktično nepostojeća.

Moguće da je i do pet posto predratnog stanovništva bilo mrtvo; više od pola preživjelih nasilno je protjerano iz svojih domova. Gospodarstvo, ako se tako moglo nazvati, bilo je u rukama moćnika i gospodara crnog tržišta; primarni i žurni zadatak međunarodnih agencija za pomoć bio je pomoći preostalom stanovništvu da preživi najhladnije zimske mjesece dovozeći hranu i osiguranjem najosnovnijeg smještaja. Ja vam mogu reći da je zima tamo brutalna.

Deset godina nakog toga, BiH je upravo otvorila pregovore o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, nastojeći uspostaviti prvi ugovorni odnos koji će voditi ka konačnom članstvu.

Više od milijun ljudi se vratilo kućama.

Gospodarstvo BiH je jedno od gospodarstava s najbržim rastom na Balkanu.

Deset godina ranije, više od milijun ljudi bilo je pod oružjem; sučeljene vojske su kontrolirale ogromne dijelove teritorije ove zemlje. Nakon Dayton, domaće snage nisu izvele ni jednu vojnu akciju usmjerenu protiv mirovnog sporazuma. Oružane snage u BiH se, od kraja ove godine, nalaze pod operativnom kontrolom državnog Ministarstva obrane, i broje nešto više od 10.000 ljudi. Te snage se sada aktivno pripremaju za sudjelovanje u NATO-vom programu Partnerstvo za mir.

Pitanje nije *je li* Bosna i Hercegovina bila uspjeh. Pitanje je šta možemo naučiti iz uspjeha koji je ona *postigla*.

Ja ne nastojim, moram to naglasiti, oslikati situaciju u ružičastom svjetlu. BiH se vratila s ruba, ali s ogromnim ljudskim žrtvama, i ostavljena je sa manjkavim političkim sustavom koji je nametnuo Daytonski sporazum. Isto tako, nalazimo se u ključnome trenutku kada će se uspješna solidarnost međunarodne zajednice neizbježno testirati u razdoblju kada Europa preuzima vodeću ulogu, a OHR smanjuje intenzitet svoga rada. Ali više o tome na kraju.

Mirovni naponi ostvareni u 1995. godini uslijedili su nakon pogreške Ujedinjenih naroda, i njihovih europskih saveznika da dozvole da krvoproliće u Bosni i Hercegovini traje godinama kada su ga mogli zaustaviti za nekoliko tjedana.

A uspjeh iz posljednjih deset godina, iako značajan – mnogo značajniji nego što su i najoptimističniji kritičari imali razloga da očekuju prije deset godina – i dalje je ugrožen nemogućnošću BiH, barem za sada, da se definitivno izvuče iz zamke siromaštva u koju su ju dovele ratno razaranje i godine lošeg ekonomskog upravljanja.

Slika je ipak pozitivna, jer Bosna i Hercegovina je u miru; ona ima ekonomiju koja raste i budućnost koja obećava.

Što se tiče naučenih lekcija, ja ću se usredotočiti na četiri ključna područja: vojni, politički, ekonomski i socijalni.

Neka je sila s vama

Međunarodne snage za provedbu mira predvođene NATO-om (IFOR) ušle su u Bosnu i Hercegovinu u prosincu 1995. godine – odlučno, i u snazi i brzini. U roku od nekoliko dana nakon raspoređivanja, trupe IFOR-a su patrolirale ulicama i putnim komunikacijama i trgovima gradova, postavljajući se između bivših zaraćenih strana duž međuentitetske linije razgraničenja.

Prizor je bio impresivan – i rezultati su se pokazali. Ako je i bilo ikakvog organiziranog vojnog otpora mirovnom rješenju od strane tvrdolinijaša, on je odmah ugušen u prvim tjednima.

Deset godina kasnije, prvobitne međunarodne trupe koje su brojale 60.000 vojnika, i koje su doživljavale metamorfozu iz NATO-vog IFOR-a u SFOR, pa europski EUFOR, smanjene su na 7.000 vojnika.

Smanjenja broja postrojbi koja su uslijedila bila su u skladu sa sve manjom sigurnosnom prijetnjom. U posljednje dvije godine postignut je politički konsenzus – i održan – koji je omogućio prijenos svih nadležnosti za obranu i osoblje na državnu razinu, ukidanje novačenja i uspostavu malih pričuvnih snaga za potporu smanjenoj profesionalnoj vojsci. Tri bivše vojske se spajaju u jedinstvenu vojsku koja je kompatibilna sa NATO-om i koja broji 12.000 vojnika, i koja je u nadležnosti veoma sposobnog ministra obrane, koji je po nacionalnosti bosanski Srbin.

Pouka? Pokazati vojnu riješenost odmah i onda je manje vjerojatno da će se vojna sila koristiti kasnije.

Politika mogućnosti

Ipak, poznato nam je po sukopsega koji traju u drugim dijelovima svijeta da ovo nužno ne mora biti slučaj.

Upotreba nadmoćnih vojnih snaga funkcionira jedino ako se koriste kao podrška provedivom mirovnom rješenju.

Provedivo rješenje za BiH, Daytonski sporazum, došao je na svijet neželjen. On je bio jedinstveno ružna beba koja je rođena suviše preuranjeno.

Mnogo od domaćih aktera koji su ga potpisali nisu imali velikog interesa niti su očekivali mnogo od njegovog dugoročnog uspjeha.

Prioritet međunarodnih medijatora bio je da se zaustave borbe.

Prioritet potpisnika iz BiH bio je prihvatiti puki minimum kompromisa u cilju izbjegavanja logičkih posljedica. U mnogo slučajeva, oni su namjeravali koristiti – ili iskoristiti – razdoblje provedbe mira da konačno osiguraju ono što nisu osigurali u tri i po godine ratovanja.

Provedba mira je ipak uspjela. Ali, mogu vam reći, još ima ljudi, uključujući vođe civilnih i vjerskih institucija, koji su kivni na taj uspjeh.

Prvi razlog za ovo je što je međunarodna zajednica pokazala da je odlučna u tome je da provedba mira *funkcionira*.

Visoki predstavnici koji su bili na dužnosti u BiH su uz podršku donatorskih vlada i donatorskih agencija tražili načina da privole neposlušne strane da poštuju svoje daytonske obaveze. Ove obaveze obuhvaćaju jamčenje slobode kretanja u cijeloj zemlji, poštivanje prava na povratak za sve izbjeglice i raseljene osobe, i osiguranje pune i učinkovite zastupljenosti svih građana.

Namjera nekih potpisnika Daytonu sigurno nije bila da daju išta više od puke deklarativne potpore ovim obvezama.

Ali oni su ih potpisali.

I od njih se očekuje da ih provode.

Ovo sve je urađeno sa sve širom potporom javnosti. U socijalnim i ekonomskim okolnostima ogromnih poteškoća, građani stalno izražavaju jasnu preferencu za onu vrstu pragmatične politike koja donosi materijalna poboljšanja u svakodnevnom životu.

Slijedi sjevernu zvijezdu(e)

Drugi razlog za uspjeh Daytonu bile su promjene do kojih je došlo u regionalnom okruženju od 1995. godine. Nestala je nada koju je svojevremeno gajio ogroman broj Srba i Hrvata u BiH da će se dijelovi ove zemlje “odvojiti” poput sante leda i

spojiti sa Srbijom, odnosno Hrvatskom.

To se neće dogoditi, i međunarodna zajednica je stalno jasno stavljala do znanja da se to neće dogoditi. Mi nećemo tolerirati napore nekih da povežu razvoj situacije u drugim dijelovima bivše Jugoslavije sa Bosnom i Hercegovinom. Evo zašto:

Hrvatska i Srbija su krenule na vlastiti put prema članstvu u Europskoj uniji i NATO-u. Njihove trenutne prioritetne političke i ekonomske težnje su u potpunosti nekompatibilne sa suhoparnim nacionalizmom koji je vodio u katastrofu početkom devedesetih godina.

Kao primjer ovoga možemo vidjeti značajne pomake po pitanju transfera preostalih optuženika za ratni zločin u Haag gdje će im se suditi pred Međunarodnim kaznenim sudom. Nakon korjenitih promjena u stavu službene Banje Luke i Beograda, ove godine je u Haag prebačeno dvanaest optuženika, od kojih je šest optuženo za ratne zločine počinjene u BiH, dok u proteklih devet godina nije prebačen niti jedan.

Kao posljedica ove regionalne promjene u orijentaciji prema političkoj zvijezdi bruxelleskih institucija, bosanski Srbi i bosanski Hrvati ulažu sve veće napore da osiguraju sebi glas koji se daleko čuje u politici Bosne i Hercegovine. Oni vide budućnost u funkcionalnoj državi a država ima interes da osigura da u njoj imaju svijetlu budućnost jer reagira na magnetnu privlačnost zastave sa zvjezdicama koja se viori nad Bruxellesom.

Do 2000. godine, bilo je jasno da sučeljeni nacionalni projekti nisu imali budućnost. Dayton je trajao duže i proveden je rigoroznije i učinkovitije nego što su mnogi očekivali. Ono što je bilo isto tako jasno je i potreba *finog podešavanja* ovog neočekivano trajnog mirovnog rješenja koje je bilo proizvod kompromisa vođenog potrebom da se zaustavi ubijanje.

Kao što se Sporazum pokazao neočekivano izdržljivim, pokazao

se i iznenađujuće fleksibilnim. To je Sporazum koji u okviru svojih odredaba sadrži prostor za vlastitu evoluciju. Ovo više nije Dayton koji su potpisali vaši predstavnici. Na primjer, početkom 2002. godine vodeće političke stranke su iskoristile daytonske mehanizme za donošenje izmjena i dopuna Ustava BiH, kao i za pregovore o novim rješenjima za pitanje zastupljenosti konstitutivnih naroda na različitim razinama vlasti i u administrativnim institucijama širom BiH. Time su ispunjeni zahtjevi Ustavnog suda BiH koji je svojom ranijom presudom donio zaključak da se postojećom strukturom zastupljenosti naroda krše prava različitih etničkih skupina u oba Entiteta.

Sadašnji Visoki predstavnik, Paddy Ashdown je predvodio značajne i učinkovite napore usmjerene na stvaranje osnovnih institucija države s laganijom strukturom koja upravlja izuzetno decentraliziranom zemljom. Prema izvornom Daytonskom mirovnom sporazumu mnoge od ovih institucija nisu postojale ili su bile previše slabe da bi bile učinkovite. Dayton Bosni i Hercegovini nije pružio pravu vrstu «adaptera» za priključenje na europske integracijske procese, ali joj je pružio sredstva da prilagodi «adapter» pomoću kojeg je stigla do ove faze.

Samo u protekle tri godine učinjeno je sljedeće:

- Vijeće ministara BiH prošireno je sa šest Ministarstava na devet i više nema rotacije na funkciji predsjedatelja Vijeća ministara, svakih osam mjeseci, nego je to postala stalna funkcija čime se osigurava veća stabilnost i značaj državnih struktura.
- Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće je sada potpuno domaća državna institucija, a nedavno uspostavljeni Sud BiH sa svojim Vijećem za borbu protiv organiziranog kriminala i Vijećem za ratne zločine, se sada hvataju u koštac s endemskim bezakonjem koje je u nekim fazama prijetilo da potpuno svlada institucije vlasti.
- Uspostavljena je jedinstvena obavještajna struktura na

državnoj razini, pod demokratskom parlamentarnom kontrolom, a Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA) i Državna granična služba (DGS) su potpuno operativne.

- S obzirom da su sve vodeće političke stranke u jesen ove godine prihvatile tri načela Europske komisije o restrukturiranju policije, to znači da će Bosna i Hercegovina u narednih pet godina uspostaviti policijske snage u skladu s europskim standardima koje će učinkovito djelovati i biti pod demokratskom kontrolom.
- Nakon niza godina u kojima je napredak bio frustrirajuće spor, mjere koje su tijekom 2004. godine poduzete na ujedinjenju uprave grada Mostara sada imaju pozitivne efekte za građane Mostara, posebno u oblastima kao što su sakupljanje otpada, vatrogasna služba i prostorno uređenje, što znači otvaranje mogućnosti da Mostar postane normalan europski grad.

Opisao sam kontekst brzog i značajnog institucionalnog razvoja u okviru kojeg se Bosna i Hercegovina priprema za sljedeću fazu integracije u Europu.

Ekonomija – naravno

Međutim, isto kao što vojna intervencija ne bi dala rezultat bez političkog sporazuma, tako ni političko rješenje ne bi moglo biti uspješno bez funkcionalne ekonomske strategije.

Niti jedna od inicijativa koje sam naveo ne bi imala puno utjecaja na izmorene i preopterećene građane da istovremeno nije ostvaren napredak u pružanju usluga građanima i otvaranju novih radnih mjesta.

Ovi naponi nisu uvijek davali rezultate.

U mjesecima koji su uslijedili nakon Daytonu, oni koji su ostvarili zaradu zahvaljujući ratnom crnom tržištu pojavili su se kao dobavljači roba po bombastičnim cijenama u stanju akutne nestašice. Gospodarstvo je samo stagniralo dok su

političke stranke ulagale svoju energiju u pružanje privremene pomoći svojim članovima i simpatizerima (obično putem preusmjerenja međunarodne pomoći koja nije korištena u prvobitno namijenjene svrhe) i u borbu za prevlast i funkcije.

Ova praksa je dugo vremena ostala «maskirana» zbog ogromnih sredstava koja su upućivana u BiH – u razdoblju od 1995. do 2000. godine u BiH je stiglo 5 milijardi američkih dolara. Međutim, i prije 2000. godine bilo je očigledno da ekonomija treba duboku strukturalnu reformu kako bi se oslobodila ovisnosti o donacijama i počela ostvarivati rast putem trgovine i investicija.

Tijekom proteklih nekoliko godina napravljen je ogroman korak naprijed u mijenjanju poslovnog okruženja u BiH:

- Raniji podijeljeni i nučinkoviti carinski sustav objedinjen je pod okriljem Uprave za neizravno oporezivanje koja se priprema za uvođenje PDV-a za nekoliko tjedana, odnosno 1. siječnja 2006. godine. Jedinstveni carinski sustav je već počeo zaustavljati odliv sredstava, što je bila karakteristika starog, podijeljenog carinskog sustava.
- Reguliranje sektora javnih poduzeća urađeno je u skladu s međunarodnim standardima.
- Reforma banaka, koja se propisno počela odvijati tijekom 2002. godine, dovela je do stvaranja aktivnog financijskog sektora koji počinje usmjeravati sredstva prema perspektivnim malim i srednjim poduzećima.
- Standardi rukovođenja javnim poduzećima (korporativno upravljanje) su konačno poboljšani putem provođenja učinkovitih revizija i nedavnog usvajanja paketa zakona iz ove oblasti.
- Preustrojen je i usuglašen postupak registracije poduzeća.

Rezultati ovih napora postaju očigledni. Konačno imamo znakove

da bh. ekonomija kreće putem održivosti:

- Porast bruto domaćeg proizvoda (GDP) ove godine iznosi oko 5,6% – što je najbrži rast na Balkanu;
- Inflacija iznosi oko 0,5%, što je najniža stopa inflacije na Balkanu;
- Konvertibilna marka jedna je od najstabilnijih valuta u regiji;
- Izravna strana ulaganja porasla su za 25% u 2004. godini i sada su pet puta veća u odnosu na kraj devedesetih;
- Izvoz je prošle godine porastao za 25%;
- Industrijska proizvodnja također je porasla za oko jednu četvrtinu;
- Kamatne stope su prepolovljene u odnosu na 2000. godinu;
- Stvarna nezaposlenost iznosi oko 20%.

Ovo je platforma za ekonomski rast koji Bosnu i Hercegovinu može lansirati na putanju prosperiteta. Međutim, bh. ekonomija još uvijek nije napustila ovu platformu. Kao što sam ranije rekao, siromaštvo je i dalje prisutno širom BiH. Došlo je do povećanja ulaganja, ali u opsegu koji još uvijek nije dovoljan. Otvorena su nova radna mjesta, ali to nije ni blizu broju radnih mjesta koja su potrebna u BiH.

Jasno je, međutim, da sada imamo samoodrživi ekonomski rast. Ekonomija koja je prije samo pet godina bila vještački održavana u životu sada, sa smanjivanjem priliva međunarodne pomoći, hrani građane BiH.

Fokusiranje na aspekte civilnog društva i na zakonitost

Vojne, političke i ekonomske strategije kombinirane su vrlo često na neorganiziran način i vrlo često su imale nezadovoljavajući i skroman stupanj učinkovitosti, no dugoročno gledano ove strategije su dale pozitivne rezultate. Obično se na samom početku može činiti da je četvrta komponenta uspješne mirovne misije komponenta koja je i najmanje izazovna, ali u dugoročnoj perspektivi ona je jednako

potrebna kao i ostale tri. Ova komponenta ima dva dijela, a to su civilno društvo i vladavina prava.

Osnovni mehanizam za održavanje produktivnog javnog dijaloga i osiguranje održivosti i učinkovitosti demokratskog sustava je jako civilno društvo.

Ovo nije samo pitanje političkog značaja. Veza između jakog civilnog društva i rastuće tržišne ekonomije je čvrsto utemeljena: jedno hrani drugo. Sloboda govora ide ruku pod ruku sa slobodom stvaranja bogatstva.

Međutim, opsežni međunarodni angažman, utemeljen na izdašnim resursima i političkim ovlastima u zemlji koja se oporavlja od sukoba može vrlo lako imati negativan učinak na razvitak civilnoga društva.

Zašto bi građani odlučili biti etiketirani kao društveno nepoželjni, odnosno zašto bi ugrožavali svoju finansijsku sigurnost ili se čak izlagali fizičkoj opasnosti da bi skrenuli pozornost na značajna pitanja, kada međunarodni «uljezi» koji imaju više resursa mogu riješiti probleme bez ikakvog rizika?

To je područje gdje se pomaganje može pretvoriti u spriječavanje. To je oblast u kojoj dobronamjerni napori poduzeti na jačanju demokratskih institucija mogu ugroziti njihov integritet, zbog toga što se stječe dojam da su one ovisne o stranim organizacijama i tijelima.

Prilikom svakog međunarodnog angažmana nastupa moment kada sam angažman postaje kontraproduktivan.

Ovo se ne dešava preko noći, i ne mora značiti da se na isti način i u istom opsegu odnosi na svaki aspekt angažmana.

Bosni i Hercegovini, na primjer, više nije potrebno 60.000 mirovnih snaga, ali je prisutan jasan konsenzus javnosti i političkog establišmenta da još uvijek ima mjesta za

preostalih 7.000 vojnika koji imaju ulogu malog, učinkovitog i iznimno cijenjenog sredstva za prevenciju ponovnog izbijanja bilo kakvog oblika nasilja.

Pokretanjem pregovora o potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, čime smo ušli u razdoblje brze i radikalne integracije u euroatlantske strukture, postaje jednako jasno da se uloga Visokog predstavnika, kao glavnog arbitra i pokretačke snage koja je stajala iza provedbe Daytonskog sporazuma, može i zapravo treba smanjiti. Postoje planovi za postupno ukidanje ove institucije, što bi se moglo dogoditi možda već krajem 2006. godine. Za ovo postoji jako dobar razlog, kao što su to isticali i brojni promatrači: postojanje OHR-a doprinijelo je stvaranju kulture ovisnosti. Mi zauzimamo prostor koji bi trebale zauzimati političke stranke iz BiH, od nas se očekuje da provedemo politički teške reforme dok su nacionalisti iz političkih stranaka zaštićeni od stvarne odgovornosti za posljedice koje je prouzročila njihova politika.

Građani u suverenoj demokraciji imaju suverenu odgovornost za svoje postupke i djelovanje. Na Zapadu je ovaj proces preuzimanja odgovornosti trajao stoljećima. Bosna i Hercegovina nakon strašnog ratnog sukoba nastoji osigurati razvoj ovog suvereniteta građana u razdoblju kraćem od deset godina, istovremeno konsolidirajući aktivnosti na poslijeratnom oporavku zemlje i provodeći tranziciju ka slobodnom tržištu.

Ovaj izuzetno ambiciozan poduhvat može uspjeti jedino ukoliko se bude čuo glas onih koji zastupaju autentične socijalne, profesionalne, kulturološke, vjerske, umjetničke, općeprihvaćene, ekcentrične i posebne interese društva u cjelini. Ovi stavovi ponekad ne dopiru do stranaca u ovoj zemlji, a kadkad su im i strani.

Ali oni se moraju čuti.

A mogu se čuti samo onda kada se u ovom nadmetanju domaćih i međunarodnih glasova, utišaju ovi međunarodni.

Ovo ne znači da se međunarodna zajednica u potpunosti povlači. Bosni i Hercegovini je još uvijek potreban međunarodni angažman, ali u transformiranome obliku. Od sada taj angažman mora biti na razini odgovarajućeg političkog, ekonomskog i socijalnog partnerstva, poput partnerstva koje su Europska unija i Sjedinjene Američke Države uspješno formirali s drugim europskim državama u tranziciji. Ovo samo po sebi dokazuje ogroman uspjeh procesa koji je prije deset godina pokrenut u Daytonu.

Međutim, tu je prisutan i rizik na koji sam aludirao na samom početku. Prije petnaest godina SAD i Europa nisu bili jedinstveni u rješavanju izazova nastalih raspadom Jugoslavije. Čak i nakon Daytonu, interne nesuglasice i nepostojanje koordinacije u okviru međunarodne zajednice imale su skoro destruktivan učinak. Mogu vam reći da narodi BiH imaju stoljetnu tradiciju «sijanja razdora» među stranim silama, u toj oblasti imaju dugogodišnju praksu.

Tijekom protekle četiri godine međunarodna zajednica je konsolidirala svoje aktivnosti putem redovnih sastanaka koji su imali za cilj da usmjere i pojačaju pojedinačne napore država i institucija. Danas kako pritisak Daytonu ustupa mjesto privlačnosti Bruxellesu od velikog je značaja da se podsjetimo lekcija koje smo naučili uz dosta napora: jedinstvo i koordinacija olakšavaju posao i znače manje troškove. Moramo također imati na umu da Bosna i Hercegovina nije obična zemlja koja prolazi kroz proces tranzicije i želi priključenje u EU. S odvijanjem prijenosa rukovodeće funkcije s OHR-a i zemalja-članica PIC -a na europske institucije bit će potrebno osigurati i aktivnu i tijesnu međunarodnu koordinaciju. Nekadašnje rivalstvo između različitih faktora međunarodne zajednice, koje je nadiđeno uz velike napore i još veće pozitivne rezultate, ne može biti zamijenjeno rivalstvom između različitih institucija ili bitkama za

«teritorij».

Na koncu, dozvolite mi da samo kratko spomenem i ulogu koju ima vladavina prava. Često se nedovoljno cijeni značaj funkcionalnih policijskih snaga i funkcionalnih sudova koji omogućuju društveni, politički i poslovni razvitak. Sigurnost koju pružaju mnogobrojne mirovne postrojbe nije isto što i potpuno funkcionalne državne sudske institucije i institucije za provedbu zakona koje građanima i ulagačima ulivaju povjerenje i omogućuju im da sigurno nastave svoje svakodnevne aktivnosti i poslove. Ovaj problem smo trebali početi riješavati u nekim ranijim fazama, nakon Daytonu, no tek smo sada došli do tog pitanja.

Sve su to, po mom mišljenju, značajne lekcije za buduće intervencije.

Hvala.